

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

GUIDELINES FOR DEVELOPING ACADEMIC LEADERSHIP IN THE DIGITAL ERA UNDER THE DISTRICT OFFICE NONG KHAI SECONDARY EDUCATION AREA

ปิยวัฒน์ คำโคตร¹ และอมรทิพย์ เจริญผล²

PIYAWAT KUMKOT, AMORNMTIP CHARERNPHOJ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย กลุ่มตัวอย่างจำนวน 93 คน เลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศ 2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณจัดอบรมสัมมนาภาคครูศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบเทคโนโลยีเพื่อมาใช้ในการพัฒนางานวิชาการ ยกย่องชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีการใช้ในการจัดการเรียนการสอน ต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลครูและบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงข้อมูลของนักเรียนอัปเดตลงไปในเว็บไซต์หรือในช่องทางการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก และต้องมีการอัปเดตข้อมูลให้ทันสมัยและถูกต้องอยู่เสมอ มีครูควบคุมดูแลระบบเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงความคิดเห็นหรือการนำข้อมูลไปใช้ในทางผิดกฎหมาย มีการสังเกตจากแผนการสอนและสื่อการสอนของครูต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอนแต่ละคนสอบถามจากครูข้างห้องหรือครูหัวหน้าสาระ และควรมีการจัดจุดบริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นข้อมูลของทุกอาคารเรียนและต้องจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและควรมีการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ยุคดิจิทัล, ผู้บริหาร

^{1,2} สาขาวิชาการบริหารศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี, The Educational Administration

Faculty of Education Ratchathani University, Udonthani Campus

อีเมลผู้ติดต่อ: poolsubgolf@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were; to study academic leadership levels in the digital age and develop guidelines for developing digital academic leadership under the Nong Khai secondary education service area office from 93 samples chosen by a simple random selection method. Questionnaires are 5–level rating scale questionnaires with 0.90 reliability. The statistics for data analysis were frequency percentage, mean standard deviation, and content analysis. The study's results found that: 1) academic leadership in the digital age of school administrators is at a high level. The sides are at a high level. The aspect with the highest average was management, followed by academic planning. And in the promotion of an academic atmosphere, the element of minor importance was supervision. 2) Guidelines for developing academic leadership in the digital era, namely, that executives must be the directors. The convenience of various equipment supports the budget. Praise the teacher. There is a database of teachers and staff in schools. Update information on the website or other communication channels, always keeping it up-to-date and accurate. Supervise the illegal use of data. It was observed from the teacher's lesson plans and teaching materials. Internet service points are set up for information retrieval. Creating an environment that is conducive to learners' learning.

Keywords: Academic leadership, Digital age, School administrator

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและระบบสารสนเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของมนุษย์ บ้านจะกลายเป็นที่ทำงานมีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน การที่มนุษย์จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับยุคดังกล่าว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม กล่าวคือ การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการเพื่อให้คนเป็นปัจจัยในการพัฒนาสังคมให้ก้าวไปสู่ศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันที่รุนแรงองค์กรต่าง ๆ จะปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่ดำเนินไป การขับเคลื่อนองค์กรต้องอาศัยการมีผู้นำที่ดีและเก่งมีความรู้ มีความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ในการกำหนดทิศทางขององค์กรเพื่อให้ผู้ตามเป็นผู้ที่เดินอยู่ในทิศทางที่ผู้นำกำหนด หากผู้นำกำหนดทิศทางผิดไม่มีภาวะผู้นำที่ดีไม่เหมาะสมกับยุคสมัย เส้นทางแห่งความสำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้ยาก ที่มงานผู้ตามย่อมเกิดความสับสนในการปฏิบัติอย่างแน่นอนในที่สุดองค์กรย่อมแตกความสามัคคีในทางตรงข้ามหากผู้นำมีภาวะผู้นำที่ดีสอดคล้องกับยุคสมัยย่อมทำให้ที่มงานผู้ตามยอมรับเกิดศรัทธา และความเชื่อมั่นในตัวผู้นำจนสามารถนำที่มงานทั้งหมดไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย (อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ, 2557, หน้า 1)

เนื่องจากยุคดิจิทัลเป็นยุคของอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคน สามารถเข้าถึงได้ อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา ดังนั้นคุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัล จึงมีผลต่อการ บริหารจัดการ สถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของระบบสารสนเทศ (Information system) เพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ (Knowledge management) ของสถานศึกษาซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาที่คนติดต่อเทคโนโลยีและ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและ การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างเหมาะสมเกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ การบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัลจึงควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ด้าน ICT ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปใน ทิศทางใดและจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง 2) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้ สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของ สถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วสะดวกต่อการ ใช้งานพร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ 3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและ บรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ ICT อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู การ บริหารงานสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา 4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ด้าน ICT อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีสามารถใช้ ICT ในการ ปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม 6) ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์บุคลากรทุกคนของสถานศึกษา ให้หันมาความรู้ความสามารถด้าน ICT และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการ จัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน 7) จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการ ใช้ ICT ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลข้างต้นนี้มี ผลต่อการใช้ภาวะผู้นำ ICT ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากเพราะภาวะผู้นำ ICT หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน ICT สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561, หน้า 68)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ โดยเฉพาะ สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ สถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา ของไทยการเปลี่ยนแปลงบริบทของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล รวมไปถึงการทำให้ครูยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น จึงเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อน และมีความท้าทายหลากหลาย เหตุผล ผู้บริหารจะต้องให้การยอมรับและนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้กับตนเองก่อนที่จะเผยแพร่หรือส่งเสริมให้ครู

ใช้ในการบูรณาการเข้าสู่สถานศึกษาและห้องเรียนต่อไป (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561, หน้า 70) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง (จันทนา แสนสุข, 2559, หน้า 19)

จากนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สถานศึกษานำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบนำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, หน้า 5) ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จึงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างคุ้มค่าที่แท้จริง (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559, หน้า ออนไลน์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มีการบริหารจัดการด้านการศึกษาโดยใช้แนวทางการบริหารตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง 2) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ 5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยนโยบายด้านที่ 3 มีตัวชี้วัดในการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้านความรู้ดิจิทัล, ด้านการสอนแบบดิจิทัล และทักษะสื่อสารทั้งยังส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพมีศักยภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย, 2564, หน้า 39) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าสามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย ซึ่งกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์ดิจิทัลและพัฒนาการสอนทักษะดิจิทัลสำหรับครูเพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังไม่มีประสิทธิภาพระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะด้านการรู้ดิจิทัลแก่ผู้เรียนยังไม่เพียงพอ และขาดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูตามมาตรฐานการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคายได้กำหนดแนวทางดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย, 2564, หน้า 56)

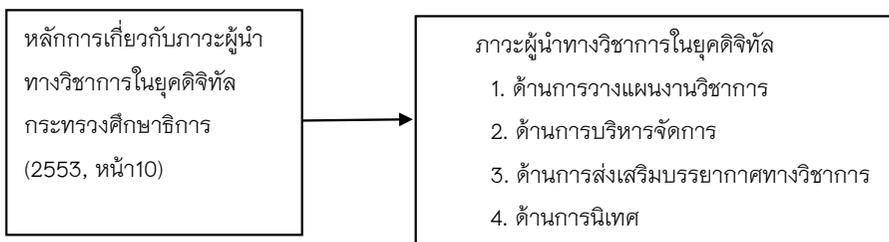
จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาสถานศึกษาให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของกระทรวงศึกษาธิการ (2553, หน้า 10) ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารจัดการ 3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4. ด้านการนิเทศ สามารถเขียนแผนภาพได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย และเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

หนองคาย จำนวน 31 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 63 คน ครู จำนวน 1,073 คน รวมจำนวน 1,136 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย จำนวน 31 โรงเรียน ที่ได้มาโดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 93 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 31 คน และครูที่ปฏิบัติงานด้านวิชาการ จำนวน 62 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัล ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามแบบเป็นสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) จำนวน 26 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 93 ฉบับ และติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
4. ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 93 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยนำไปดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยนำข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย (x̄) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามในรูปตารางและบรรยายประกอบ

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำวิชาการในยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.16	0.67	มาก
2	ด้านการบริหารจัดการ	4.21	0.69	มาก
3	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.14	0.65	มาก
4	ด้านการนิเทศ	4.12	0.66	มาก
	รวม	4.11	0.62	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11, S.D. = 0.62$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.69$) รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.16, S.D. = 0.67$) และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.14, S.D. = 0.65$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศ ($\bar{X} = 4.12, S.D. = 0.66$)

แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

ผลการวิเคราะห์แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เรียงลำดับค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณจัดอบรมสัมมนา นำคณะครูศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบเทคโนโลยีเพื่อมาใช้ในการพัฒนางานวิชา การยกย่องชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีการใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 41.93 รองลงมาคือ ผู้บริหารต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลครูและบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงข้อมูลของนักเรียนอัปเดตลงไปในเว็บไซต์หรือในช่องทางการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก และต้องมีการอัปเดตข้อมูลในทันสมัยและถูกต้องอยู่เสมอ มีครูควบคุมดูแลระบบเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงความเห็นหรือการนำข้อมูลไปใช้ในทางผิดกฎหมาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03 ผู้บริหารควรมีการจัดจุดบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้นข้อมูลของทุกอาคารเรียนและต้องจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน ผู้บริหารต้องมีการสังเกตจากแผนการสอนและสื่อการสอนของครูต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน สอบถามจากครูข้างห้องหรือครูหัวหน้าสาระ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.43 และผู้บริหารควรมีการจัดจุดบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้นข้อมูลของทุกอาคารเรียนและต้องจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและควรมีการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระยะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมีความพร้อม มีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ มีความเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการในโรงเรียน มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์การทำงานของโรงเรียน มีตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน กำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ จัดทำแผนการดำเนินงานต่าง ๆ กล้าตัดสินใจสั่งการในทุกด้าน ส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ มีการจัดการเรียนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมีการพัฒนาการศึกษา ประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร ให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการนิเทศติดตามและประเมินผลให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านงานวิชาการของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ สุดดี (2563, หน้า 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และด้านการนิเทศ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด (2558, หน้า 77) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกตุสุดา กิ่งการจร (2560, หน้า 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อมีข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่การใช้ประโยชน์ของการเชื่อมต่อและผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการปฏิบัติงาน

วิชาการในสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำการบริหารจัดการในโรงเรียนมีความสามารถในการกำหนดทิศทางชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน กำหนดแนวทางวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีความสามารถในการเป็นนักวางแผนรู้กระบวนการวางแผนและการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการวางแผนจัดทำเป้าหมายและแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้ชัดเจน จัดคนเข้าทำงานอย่างเป็นระบบและตรงตามความสามารถของแต่ละบุคคลกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในส่วนของงานในโรงเรียน และมีการควบคุมด้านการวางแผนงานให้เป็นไปอย่างดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70-78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาความเป็นมืออาชีพของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่การใช้ประโยชน์ของการเชื่อมต่อเทคโนโลยี และน้อยที่สุดคือผู้บริหารสถานศึกษาประเมินความต้องการของครูในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ด้านการบริหารจัดการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเอง โดยเรียนรู้การจัดการและการใช้เทคโนโลยีอย่าง สม่าเสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งข่าวสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในยุคดิจิทัลได้อย่างทันท่วงที และผู้บริหารสถานศึกษาประชาสัมพันธ์หรือรายงานการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยใช้สื่อโซเชียลมีเดีย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหรกำหนดพันธกิจของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนโดยเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญกำหนดนโยบายของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจนโดยเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนและตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจนโดยเน้นผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นสำคัญกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานที่นำไปสู่มาตรฐานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนตัดสินใจสั่งการในทุกด้านและปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนเพื่อพัฒนาผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70-78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ด้านการบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองโดยเรียนรู้การจัดการและการใช้เทคโนโลยีอย่างสม่าเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งข่าวสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องและตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในยุคดิจิทัลได้อย่างทันท่วงทีและน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูลของโรงเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในโรงเรียนโดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ และปรับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้งหมด โดยการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารแสดงบทบาทกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการใช้เทคนิคการบริหารงานแบบกัลยาณมิตร และยอมรับฟังความคิดเห็นทางด้านวิชาการโดยยึดหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนได้ปรึกษาหารือด้านการจัดการเรียนด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองและเป็นมิตรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต (2563, หน้า 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการในโรงเรียนโดยส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้และปรับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้งหมดโดยการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, หน้า 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกัน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นครูให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอน โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมความเป็นผู้นำในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องในองค์กรโดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูเมื่อมีการประชุมหลังสังเกตการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศติดตามประเมินผลให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านงานวิชาการของโรงเรียน มีการ

กำหนดจุดประสงค์การนิเทศที่ชัดเจน มีการสร้างเครื่องมือนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ มีการพัฒนาดตนเองอยู่เสมอส่งเสริมให้ครูได้ปรับปรุงวิธีการสอนที่หลากหลายโดยการส่งเสริมให้ครูได้ประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการสอนนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เป็นสื่อกลางช่วยเหลือให้นักเรียนเกิดความสนใจเพื่อพัฒนางาน วิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70-78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 2 พบว่า ด้านการนิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างคณะครูด้วยกัน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูเพื่อช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปในทิศทางเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นครูให้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนโดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันและบูรณาการการใช้เทคโนโลยี และน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษาชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของครู และสอดคล้องกับการวิจัยของ เกตุสุดา กิ่งกรจร (2560, หน้า 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการศึกษาพบว่าด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผู้บริหารต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกเรื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ สนับสนุนงบประมาณจัดอบรมสัมมนานำคณะครูศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบเทคโนโลยีเพื่อมาใช้ในการพัฒนางานวิชาการยกย่องชมเชยครูที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีการใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารต้องมีการจัดทำสำรวจหรือการสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนของครูตามความถนัดของครูแต่ละคน ต้องชี้ให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีพัฒนาดตนเองอยู่เสมอ มีการชมเชยและยกย่องครูที่มีความสามารถ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการส่งเสริมให้ครูมีพัฒนาดตนเองอยู่เสมอในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อจะได้นำมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนให้ได้มากที่สุด

2.2 ผู้บริหารต้องมีการจัดทำฐานข้อมูลครูและบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงข้อมูลของนักเรียน อัปเดตลงไปในเว็บไซต์หรือในช่องทางการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก และต้องมีการอัปเดตข้อมูลในทันสมัยและถูกต้องอยู่เสมอ มีครูควบคุมดูแลระบบเพื่อไม่ให้เกิดการแสดงความคิดเห็นหรือการนำข้อมูลไปใช้ในทางผิดกฎหมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70-78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษา

อุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารจะต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำข้อมูลไปใช้และการจัดทำระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ สร้างระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดเก็บข้อมูลให้มีความถูกต้องทันสมัย และมีช่องทางเข้าถึงอย่างหลากหลายเพื่อติดต่อสื่อสารแบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานศึกษาในเชิงบวกเพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวก

2.3 ผู้บริหารควรมีการจัดจุดบริการอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้นข้อมูลของทุกอาคารเรียนและต้องจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและควรมีการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารต้องมีการใช้วิธีการทำงานร่วมกันหรือ SWOT เพื่อกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา จากนั้นมากำหนดวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาาร่วมกัน มีการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกสถานศึกษาเพื่อจัดหาแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวยและมีการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้ง ผู้บริหารควรเปิดโอกาสและให้การสนับสนุนในเรื่องของเทคโนโลยีและอุปกรณ์อย่างเต็มที่ และมีการจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยการอัปเดตข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ ลงในเว็บไซต์ ของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2561, หน้า 170) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศแห่งเรียนรู้เพื่อให้โรงเรียนเป็นแหล่งที่ทำให้เกิด การเรียนรู้ตลอดเวลา

2.4 ผู้บริหารต้องมีการสังเกตจากแผนการสอนและสื่อการสอนของครูต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอนแต่ละคน สอบถามจากครูข้างห้องหรือครูหัวหน้าสาระ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต้ (2563, หน้า 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารต้องมีการสังเกตจากแผนการสอนและสื่อการสอนของครูต้องมีการเดินสังเกตการสอนของครูผู้สอนแต่ละคนสอบถามจากครูข้างห้องหรือครูหัวหน้าสายชั้น รวมถึงสอบถามจากนักเรียนมีการบันทึกผลการนิเทศการสอนเป็นลายลักษณ์อักษร มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับจุดเด่นของการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ครูสามารถนำไปปฏิบัติใช้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม มีการจัดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในมีความทันสมัยอยู่เสมอ และนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมประสิทธิภาพของการทำงานโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานควรรสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนงานวิชาการในสถานศึกษา โดยการศึกษาความต้องการในการอบรมพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยี

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษา โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการสร้างระบบฐานข้อมูล การนำระบบฐานข้อมูลทางวิชาการ (ระบบ RMS) มาใช้ในงานวัดผลประเมินผล เป็นต้น

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ และปรับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาทั้งหมดโดยการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ควรมีการทำกรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา โดยจัดกิจกรรมให้ครูได้แสดงความคิดเห็นโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ เช่น การใช้ Swot matrix เป็นต้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้ให้เห็นถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการสอนของครู โดยจัดโครงการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละภาคเรียน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี*. ในวิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จันทนา แสงสุข. (2559). *ปัจจัยที่เป็นเหตุและผลของความสามารถภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย*. วารสารสมาคมนักวิจัย, 19(1), 34–46.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พิพัฒนพงษ์ วิเศษ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มนตรีตัน สุดเต้. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา*. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย. (2564). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2565*. สืบค้น 9 มิถุนายน 2565 จาก https://www.sesaonk.go.th/page_id=11998
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะกรรมการรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- อดุลย์ วงศ์ศรีคุณ. (2557). *การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา*. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.8,12–13
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)*. สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2562. <https://www.trueplookpanya.com>.